

અનુપમ વેલડી

યાને

ચાલુ ચીતાર.

પ્રકાશક

ધીરજલાલ છોટાલાલ ડીગસવાળા.

ચુરન સીટી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ-સુરત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૭૩૦૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રૂઝુખા વેલડી

વિષય ૬-૧૪

ૐ

“અનુપમ વેલડી”

યાને

ચાલુ ચીતાર.

પ્રકાશક

ડા. ધીરજલાલ છોટલાલા ડીગસવાળા.

એજન્ટ.

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ મનહર પુસ્તકાલય

૪૦ લીમડચોક—મુરત.

(સર્વ હકક લેખકને સ્વાધીન છે.)

સંવત ૧૯૭૩

સન ૧૯૧૬

પ્રથમાવૃત્તિ

પ્રત ૧૦૦૦

કિંમત ૦-૨-૬.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌંપીરાઈટ-સંગ્રહ
૬૭૩૦

અપનાર--ઠાકોરદાસ માનસીંગ.

અપવાનું ઠેકાણું--"સુરત સીટી" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ
અઉટાના પુલ ઉપર--સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા--ધીરજલાલ છાટાલાલ ડીલસવાલા.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું--મહીધરપુર--સુરત.

પ્રસ્તાવના.

સદરહુ ચોપડીની પ્રસ્તાવનાની જરૂર નથી કારણકે મારા હૃદયમાં કાંઈક એવીજ અભીલાશા ઉત્પન્ન થવાથી આ ચોપડી બહાર પાડી છે તે વાંચક મહેરબાનોએ કાંઈક ભુલ હોય તે સુધારી વાંચવા નમ્ર વિનંતી છે, સદરહુ ચોપડીનો બીજો ભાગ થોડી મુદતમાં બહાર પડશે.

એજ દી૦

લેખક,

જાહેર ખપ્પર.

સદરહુ પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું.

ડા. ધીરજલાલ છોટાલાલ પાસેથી અગર

કમીશન એજન્ટ

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર.

પબ્લીશર એન્ડ કમીશન એજન્ટ

૬૦ લીમડાચોક—મુરત.

તથા,

શા. લલ્લુભાઈ નારણદાસ બુકસેલર

૬૦ લીમડાચોક—મુરત.

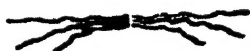
ॐ

શ્રી પરમાત્મેનમઃ

અનુપમ-વેલડી

યાને

ચાલુ ચીતાર.

રાગ ચોપાઈ.

ઇસ્ટ દેવને પાચે પડી,
વાત કહું છું સઉને વડી;
એક હતી કેઈ સુંદર નાર,
તેનો હું કહું છું વીસ્તાર.
કાંતી સતી સીરામણ તણી,
અવગુણ તેનાં શું કહું ગણી;

કનક પાત્ર વીજ ભરીયું જેમ,
 કાયા સુંદીર હીસે તેમ.
 ખુબસુરતી તેની થું કહું,
 ભેતાં મોહ પામે છે સહુ;
 પ્રપંચમાં પાંચેલી હતી,
 કપટજાળમાં કુશળ હતી.
 નીત્યે કર્મો કુડાં કરે,
 સહુનું પાપ ઉપાડી કરે;
 લોકોના સુખો ભેઈ જણે,
 ભરી દરબાર વીવેચન કરે.
 સાંજે કચેરી ઘરમાં થાય,
 સભાસહો સહુ આવી ભરાય;
 પતિનો ધાક ગણે નહિ જેહ.
 અગર વીધવા હોયે તેહ.
 સહુ સખીઓ ત્યાં લેજી થાય,
 કથા મોટી નિંદા વચ્ચાય.
 કરી વીવેચન વેમજ ખુચે,
 લોકોના પાપોને ખુચે;

સહુ કોની નિંદાઓ કરે,
પાપથી ઉદ્ધર તેઓ બરે.

બાહ્યરગામ કાંઈ જાણુ પડે,
તાંહા પુલારો મારી કરે,
કૃપા હમે પર ઈશ્વર તણી,
સુખ સંપત્તિ આપી ઘણી.

હમે ઘણાં મોટા છે સહી,
હમને કોઈની પરવા નહી;
કરે ઉપમા પોતે કથી,
જાણે કોઈ ઓળખતું નથી.

મોટાઈ મુખે બહુ લણે,
સમજી જન સહુ હલકી ગણે;

+ + + + +

તેણે રાખ્યો તો એક બર,
તેની બહુ લેતી સંભાળ.
પ્રાછીતો બહુ પૈસાં કરે,
નીચ કર્મો ઉલી આહરે;

મીઠા કપટી વહી વચન,
 પતિ તણું તો રાખે મન.
 ભોળો પતિ કંઈ જાણે નહિ,
 મુજ પ્રીયામાં છે કંઈ નહિ;
 હેત ખતાવે અપરંપાર,
 મારે માથે છો ભરથાર.
 સ્વામી સેવા શું કહું કથી,
 આપ પ્રતાપે કંઈ દુઃખ નથી;

+ + + + +

દીયર ઘરમાં તેનો હતો,
 અજ્ઞાતમાં પોંચેલો હતો.
 જુએ ચલણ તે ભાભી તણું,
 વેમ આવે છે મનમાં ઘણું;
 પણ સમજી કાંઈ જાણે નહિ,
 કપટ ભાભીનું જાણે સહિ.
 મનમાં એહ વીચારે આપ,
 નથી ફાડવું એનું પાપ;

કરસે તે લોગવસે સહિ,
 ગરની ઇજ્જત ખોવી નહિ.
 પ્રેમાધીન મોટાભાઈ થયા,
 હેત બ્રાતનું બુલી ગયા.

સાસુ ઘરમાં ઘરડી હતી,
 તેનાથી બહુ અવળી જતી.
 વકકર તેનો નહિ તણભાર,
 એટલે ડાશી બહુ લાચાર.
 એક દીવસ કંઈ એવું થયું,
 ઘર વીધે કેઈએ નવ રયું.

સરવે ગયાતા પ્રવા બહાર,
 એકલી ઘરમાં રહિ છે નાર.
 જર પુરૂસ ત્યાં આવી ચઢ્યો,
 ચાર વાત લેજતમાં પડ્યો.

વહુ તણો દીયર છે જેહ,
 આવી ચઢ્યો અચાનક તેહ.
 જોઈ ચારને છુપો રહ્યો,
 ગુપ્ત વાત સાંભળવા રહ્યો.

વાતો પુરી થઈ જેટલે,
 ચાર બહાર નીકર્યો તેટલે.
 દીયર કહે ભાભી જઈ પાસ,
 વાત કહું તે સાંભળ ખાસ.
 દુનીઆનો રાખો કંઈ ધાક,
 ઘરનું શું ખોલું છે નાક.
 ઘણી વખત મેં જાણ્યું પાપ.
 પણ ખોલું નહિં સમજી આપ,
 ઘરની ઈજ્જત આપણી જશે,
 તે સમજી નહિ ખોલતો કશે.
 મુજ દીલમાં બહુ લાગે અરે,
 માટે સીખ દઉં છું ખરે.
 મુજથી એ સહેવાતુ નથી,
 મુજ નજરે જોવાતુ નથી.
 મોટા ભાઈ આવે જેવાર,
 વાત બની તે કહું વીસ્તાર.
 મુશ્વતામાં બહુ ગુસ્સે ચઢી,
 પગની જવારા માથે ચડી.

મનમાં એહ વીચારે આપ,
 હવે નહિ રહે છાતું પાપ.
 દીયરજીએ જાણી વાત,
 માટે કરવી એની ઘાત.
 એની ઘાત જો હું નહિ કરું,
 તો પણ મોતે નિશ્ચે મરું.
 વાત બધે કરશે જ્યાહરે,
 ફીટકારો મલશે ત્યાહરે.
 સૌ ફીટકારો કરશે ઘણાં,
 મુજ દુખમાં નહિ રહેશે મણાં.
 સહુમાં લજ્જા મારી જશે,
 પોગળ સઘળાં ખુદલાં થશે.
 ઘણી વખત એ મુજને નડે,
 મુજ સુખમાંએ દુખજ કરે.
 માટે એનો ઘાતજ કરું,
 ત્યાર પછી નીરભયથી ફરું;
 હમણાં કરી દઉં એવું કામ,
 નહિ તો પતિને કહેશે તમામ.

હાસ્ય કરી બોલી તે નાર,
 ચાલા હીયર તસ્તી લો લગાર;
 ગરમી આજ પડી છે બહુ,
 ભાંગ કરે તો પીએ સહુ.
 મુજ એકલી માટે કંઈ,
 તસ્તી પોતે લેશે નઈ;
 આપ પીશે બે કંઈક લગાર,
 તો તો ભાંગ કરે તૈયાર.
 એવું સુણીને લેવા ગયો,
 અબજાને બહુ આનંદ થયો;
 ભાંગ ઘૂંટી તૈયારજ કરી,
 હાસ્ય કરે છે બહુ સુંદરી.
 સુણો શાશ્વત હીયરજ વાત,
 પ્રથમ ભાંગ પીએની આપ;
 સમ દઈને પીવાડી બાણી,
 અચેત બુદ્ધી થઈ તે તણી.
 એટલે વળતી બોલી નાર,
 તમને ભાંગ થઈ છે અપાર.

માટે હું કહું છું તે કરો,
હહિ આપું તે લક્ષજ કરો.

હું કહું છું તેમ કર્યો નહિ,
ખટાસ વીણ ઉતરશે નહિ;
હહિમાં લેળી આપું વીષ,
ભાભીની થંડી થઈ રીસ.

વીષ ખરાખર અંગે ચઢ્યું,
ઘડી બે ત્રણમાં મૃત્યુ થયું;
આરામના ઓરડામાં લઈ,
પદ્મંગ ઉપર સુવાડ્યો જઈ.

પાપણીને નહિ આવી દયા,
પુનઃ સઘળાં પરવારી ગયાં;
પતિ આવ્યો તે રામા તણો,
વિનોદ હાસ્યે કીધો ઘણો.

પછી વખત વાળુની થઈ,
સ્વામી કહે ભાઈ આવ્યો નઈ;
બોલી પાપણી કરી વીવેક,

કપટબળને પાથરી છેક.

x

x

x

x

x

x અપૂર્ણ.

બાકી વારતા રહિ છે જેહ,

ભાગ બીજે કહેવાશે તેહ.

મુજ દીલમાં કંઈ કંઈ થાય છે.

તોટક છંદ.

(સખી સ્વપ્ન મહીં મનમોહન મેં—એ રાગમાં પણ ગવાશે.)

સખિ સાથી અરે હું ઘેલી થઈ,

મન વ્યાકુળથી બેસુદ્ધ થઈ;

મુજ અંચળ ચીત્ત દુભાયે છે,

મુજ દીલમાં કંઈ કંઈ થાયે છે. ૧

બેલાસ સહુ કંઈ ભાસે અરે,

કંઈ વિષ ચઢ્યું મુજ અંગે ખરે;

તન મનનું જ્ઞાન ભુલાયે છે,

મુજ દીલમાં કંઈ કંઈ થાયે છે. ૨

ચતુરાઈ ગઈ ચિત્તથી ચટકી,
 આંધે નહિ ચરણો છું ચટકી;
 મન એથી બહુ મૂંઝાએ છે,
 મુજ દીલમાં કંઈ કંઈ થાયે છે.

૩

એહ દુઃખ તણું મું વૃત્તાંત કહું,
 મું થાય નથી સમજાતું સહું;
 એવું દેહ કઠણ કંઈ થાયે છે,
 મુજ દીલમાં કંઈ કંઈ થાય છે.

૪

લાચાર બની છું હાય અરે,
 ગઈ દેહ કળી કરમાઈ અરે;
 મુજથી ક્યાં એ સમજાયે છે,
 મુજ દીલમાં કંઈ કંઈ થાયે છે.

૫

કહેને સખિ એહ મને મું થયું,
 અતિ રવેદથી વસ લીંબાઈ ગયું;
 કંઈ ઔષધથી દુખ ભાયે છે,
 મુજ દીલમાં કંઈ કંઈ થાયે છે.

૬

સુખીનો જવાબ.

તોટક છંદ.

તુજ હીલમાં કંઈ કંઈ થાયે છે,
 સઘળું મુજથી સમજાયે છે;
 રતિ રંગ હૃદય રેલાયે છે,
 સ્વામી મલવા ચિત ચાયે છે. ૧
 રતિકામ ઘણું કોપાઈ અરે,
 વિષતેનું ચઢ્યું તુજ અંગ ખરે;
 તેથી મન ભાન ભુલાયે છે,
 સ્વામી મલવા ચિત ચાયે છે.
 પ્રીયતમ સંગે ને પ્રેમે મળી,
 જેમ સાંકર દુધની સંગ ભળી;
 મનની મુજવણ સહુ જાયે છે,
 સ્વામી મલવા ચિત ચાયે છે. ૩
 એહ દુખતાણું સુણ સુખ કહું,
 સ્વામી ભેટયે સમજાય સહું;

અતિ આનંદ ઉર ઉભરાયે છે,

સ્વામી મલવા ચીત આયે છે. ૪

વિરહા નળથી ઓશ્યાણી અરે,

ગદ્દ દેહ કળી કરમાઇ ખરે;

તેથી વ્યાકુળતા થાયે છે,

સ્વામી મલવા ચીત આયે છે. ૫

સખિએ બધું સાંભળ સાથી થયું,

શું કારણ વસ્ત્ર લીંબઈ ગયું;

પતિ ઔષધથી દુખ જાયે છે,

સ્વામી ભેટયે મુખ થાયે છે. ૬

દુમિલા છંદ.

કપિ કંઠ મણિ જન રંકકુ રત્ન !

કુપાત્રકુ દાન દીયો ન દીયો !

મતિ મુશ્ક મંગ વિવેક વિધિ !

નિધિકો જલ જ્યોતિષિયો ન પિયો !
 મનઠોડિ ગુરૂ મન હો ન મકયો !
 તથા ભોગહી ભોગ લીયો ન લીયો !
 મુનીએ “મણિકાન્ત” કહે તમ સ્મેહિ !
 ગંડુકુ જ્ઞાન કિયો ન કિયો !

શાહુકારોની ચાલી.

મનહર છંદ.

પ્રથમ પદ પામેલો પહેલ વહેલો પંકાએલો.
 ડીઘસમા નઈડ પેલો બીખલો જણાય છે.
 બીજો શાહુકાર દેખ નજર ધરીને પેખ,
 ઢેકો જુઓ કારીઓ તે ખંધે વખણાયલો,
 ત્રીજો શાહુકાર નહિ દીઠો હોય તો દેખાડું
 જુગતેથી જુઓ પેલો માછીવારો વાલીઓ,
 એહથી અધીક સલેપાટ જેવો શાહુકાર,
 ડીઘસમાં જુઓ પેલો કુંભાર ખુશાલીઓ,
 કોણ કોનાથી ચઢે તેહનું વરણન કરું.
 કોણ કોનાથી આ જગમાં વખણાય છે.

કારીઆના મોંમા કદી લાંગી થુંકી જાયતોયો,
 પાછો પડીને પોતે નહિ વટલાયતો.
 લીખલાનો જોટો આખી જગતમાં જુઓ પણ,
 વાલીઆ સમાન કદી નહિજ જણાયલો.
 કહે હિરાલાલ સુણો સાણા રનેહિ મહેરખાનો,
 ખુશાલીઓ એ સહુનો ગુરૂ જણાય છે.

હિરાલાલ ડાહ્યાભાઈ.

નળરાજાનો ગરબો.

રાગ યુરાનપુરી.

નળરાયનું આજ્યાન સુંણો શ્રોતા રાખી ધ્યાન તેના
ગુંથનું ગાન કરું વરણી.

નૈષધ દેશનો નળ ભૂપ જેનું કંદ્રપ સરખું રૂપ,
અતિ લાગ્ય અનૂપ ઉત્તમ કરણી.

ત્યાં એકવાર ભૂપ ભુવન દયા દાખવીને મન,

આવ્યા પ્રહ્લાના તન નારદમુની;

વળતી મુનીને નળરાય પૂજા કરીને લાગ્યો પાય,
કરી વિનંતી ત્યાંત લગાવી ધુની.

વળતી બોલ્યા મુનીરાય સુંદર સદનની માંય,
પટરાણી તે ક્યાંય દેખાતા નથી;

લાખે ભૂપ કરી કરજોડ જોયા દેશ લાખ કરોડ,
નથી સરખે સરખી જોડ રૂપને શુભધી.

પછે જોલ્યા મુની ત્યાંય એક ઉત્તમ છે કન્યાય,
કુંદનપુરના રાય લીમકતણી;

જેની સુંદરતા અદ્ભુત રતિભારથી સ્વરૂપ.

જેનું રંભાસુ રૂપ અનુપ ઘણી.

સ્યામા સુંદર રોલા ધામ કામ સરખા મુકે મામ,
તે કુંવરીનું નામ છે દમયંતી;

જેને અમર સરખા ચાય એના જેવી હે નળરાય,
આખા ત્રીલોક માય ખીજી કોઈ નથી.

કરી પરવશ પ્રાણ મુની મારી મોહના ખાણ,
અંતરધ્યાન સુજાણ થયા છે જતી;

તપે વિરહાનળનો તાપ લાગ્યો પંડમાં પરીતાપ,
કરતો જીવતીનો જાપ રૂદ્રમાં અતિ.

સાખી.

નિલાંબર પટ પહેરીને, અશ્વે થઈ અશ્વાર;
વનની વાટે વિચર્યો, મૃગીયા રમવા સાર.

વિસર્યો મૃગીઆ રમવા સાર સમાવા વિનતા વ્રેહ અંગાર,
 સુકુમાર કુમાર વિરસેન તણો;
 ત્યાંથી કદળી વનની માંય પોતે આવીયો નળરાય,
 અતિ ભૂપ થાય વ્યાકુળ ઘણો.
 ભોગી ભૂપ ભાગ્યનીધાન કરે ગોરી ગુણનું ગાન,
 હમયંતીનું ધ્યાન રૂદેમાં ધરી;
 બાળા બોલોરે વચન એવું ભાષે છે રાજન,
 આલિંગન ચુંબન રંભાને કરી.
 પછી પંકજ વનની માંય જેની કંચનવરણી કાય,
 એવા હુંસ ઘણાય રાયે દીઠડા;
 રૂપે રંગે અતિરોળ કરે કાનમાં કલ્લોલ,
 બોલે અમૃત જેવા બોલ અતિ મીઠડા.
 દેખી હુંસને ગુણવાન ભૂદ્યો માલનીનું ભાન,
 થયો શાંતનિદાન અનળ અંગનો;
 કરી દારા કેરો દ્રોહ વિસર્યો વિનતા વિછોહ,
 ભૂદ્યો ભૂપતિ મોહ મહિલા સંભનો.

કેવળ સુંદરતાનું ધન પંખી દેખી રૂપ રતન,
 તેને ઝાલવા થયોરે મન રાજી ધણો;
 કીધું પરાક્રમ પ્રકાસ નાંખી અંબર કૈરો પાસ,
 ઝાલ્યો નિંદ્રાવસ દાસ વીરંચી તણો.
 પતી બંધન દેખી સાર, દોડી હંસણીઓ હજાર,
 તેની નારી તેવાર ઉશ્વાસે ભરી;
 નળના મસ્તક પેન કરંદ ફરે હંસણીઓના વૃંદ
 કરે અખળા આકુંદ રૂદન કરતી,

સાખી.

રૂદન કરતી રાગમાં ભરતીના રીનયન,
 મૂક હમારા નાથને નિરદય પાપી જન.

મૂક મૂક પાપી જન પતિ પ્રાણનો જીવન,
 ધિઃક ધિઃક રાજન તારા બાળને.
 કરશે આ મધરી સંતાપ તારી નારી પણ વીલાપ,
 એવો હંસણીયે શ્રાપ દીયો નળને.

ધરી ધીરજ દેવંસ ઉત્તમ કુળછો અવતંસ,

કહે હંસણીને હંસ વિહંગ પતિ.

છેદી પ્રેમ કે રોપાસ હવે મુકી મારો આસ.

તમે આપણે અવાસ પધારો સતી.

કહે હંસ નળને સાર મને મૂકી દો એકવાર,

તો હું કંઈક ઉપકાર કરીશ તુજને.

મારી નારીઓ નિશદ્દીન કરતી હશે સહુ રૂદન,

હુંઃખ આણીને મન સંભારી મને.

તેને આપી જરા ધીર પાછો નમાવું છું શીર,

આવી મહિપતિ વીર હું તુજ કને.

અમો પ્રદ્ધાના તન મીથ્યા બોલું કેમ વચન,

પૃથ્વી સ્વર્ગ સદન જો એક બને.

નીંદીત કૃત્ય કરું કેમ આપ પુર્વ જનમનાં બાપ,

વિશ્વાસ ઘાતનું પાપ લાગે મુજને.

માટે સમજીને મનમાંય મને મૂકી દ્યો નળરાય,

કરજોડીને પાય પડું તુજને.

આપી વેણુ ખાધા સમ કરી પ્રતિજ્ઞા પરમ,
પછી વેગે વીહમંતે ઘેર ગયો.

નારી નેણુ કેરા નીર લોહી પાંખથી રૂધીર,
પછી પંખી તે ધીર હાજર થયો.

સાખી.

હાજર થઈને હંસલો બેસી મોડા મોડ,
પૃથ્વી પતિને પુછતો પંખી કરી કરજોડ.

કરજોડી કહે કનકનમાં બોલો મહિપતિ મીત્ર મગનમાં
કેમ ભાભી બુવનમાં દેખાતાં નથી.

ભાંખે બૂખ બરી લોચન તમે આપ્યું છે વચન,
લાવો રામા રતન તે હંસ પતી.

રતિ ભારતી સ્વરૂપ જેનું રંભા સરખુ રૂપ,
ધન્ય ધન્ય તે રૂપ ગુણવતી,

જેની અમર કરે ઇચ્છાય એવી સુંદર જે કન્યાય,
પરણાવો તે સતી દમયંતીને.

માંગી માંગીને માહારાજ તમે એ શું માંગ્યું આજ,
રતિ સંલોગ કાજ સુતા નરની.

માગેા માંગેા કેઈ નળરાય અમર લોકની કન્યાય,
સુતા ગંધર્વ નાગ વિદ્યાધરની.

ભાષે ભૂપ એ વીસ કુમારી આ ખાત્રી લોકમાં પણ ધારી,
કેા વિદ્યાતાએ નારીનિ પળવી નથી.

એવું રાય વચન પરતીજ સુણી પંખી પામ્યેા રીજ,
કુંદન પુર જવાનીજ કીધી મતી.

માંગી વીહમ વીદાય ત્યાંથી ઉડ્યેા ઉડ્યેા જાય.

ભૂપ વાડીની માંય, પેઠા પંખી,

જોલે હંસ પતી ત્યાં લોલ અમૃત સરખા મીઠા જોલ,
ત્યાં તો કલોલ પંખી કરે ઝંખી.

જોલી મીઠી મીઠી વાણ હંસ ચતુરસુજાણ,
નળરાયના વખાણ સુખે કરતો;

અડધી રાત્રિ સમે ત્યાંય છુત રમતી સખી માંય,

રૂડી રાજ્ય કન્યાનું મન હરતો.

સાખી.

મન હરતો મહિલાતણું, આદરી વચન વિહાર;
ચતુરા ચમકી સુણી તે પંખીનો પોકાર.

સુણી પંખીનો પોકાર ભિમકતનયા આવી બહાર,
સંગે સાહેલડી તે હજાર લઈ;
જેતાં દીઠો ચંપક છોડ રૂઠો હંસ કામ કરોડ,
જેની શોભંતી જોડ દીસે ન કહી.

જેની સોવણની છે કાય ચંચુ રતનજડીત સુહાય,
જેની સુંદરતાય કવિ શું ગણે;
દીસે રંગે રૂપે લોલ કરે કાનમાં કલોલ,
અતિ મીઠડા બોલ મુખેથી લણે.

સાવ સોવણનું સાવજડું પ્રહ્યાના ઘરનું લાડકડું,
એવું દીકું રમકડું ઉપવનમાં;
પ્રગટી ઉપામ લાખ કરોડ બેઠો પંખી ચંપક છોડ,
તેને જાલવાનો કોડ થયો મનમાં.

ધીરે હંસ કમળને જોઈ એવો વિચાર પ્રગટયો સોય,
 ગુણ પતિને હોય ગુમાન ઘણું;
 મસ્તક મુકયું પલાશપાન વિકાશી હૃદયેલી કમળ સમાન,
 મધ્યે મુકયું નીહાન પ્રજા જાણુ તણું.
 મૂખે મૂન્ય ધરી રણગણતી નીચુ નીરખી અવની ખણતી,
 નારી નાસીકાએ અતિ ગણગણતી;
 ઠેાટી પ્રાક્રમ કરતી નેટ બેઠી બાળા અંધા હેઠ,
 બામા લમરની પેઠે મુખે લણતી.
 જાણી અંબુજનો આકાર આવ્યો પાંખી નીચે સાર,
 લીધો જાણી તે વાર વિહંગપતિ;
 ભેટી હંસને ભરી બાથ ચતુરા ચાંપી રૂઢીઆ સાથ,
 કરી હંસને હાથ સુહેતે અતિ.

સાખી.

હાસ્ય કરી નીજ હંસલો, ભાવી વચન રૂઢીર;
 ફરી પ્રરી પૂછે પ્રેમથી, ગોરી તે ગુણધીર.

પૂછે ગોરી તે ગુણધીરા બોલો બોલો વિહંગ વીરા,

હંસ કુળના હીરા રહે જડીઆ;

એવો કેાણુ છે નળરાય જેની કંચનવરણી કાય,

જેને બ્રહ્માએ પ્રાય ભતે ઘડીયો;

પછી પંખીએ પરમાણુ કરી નળના વખાણુ,

મારી મોહના બાણ ચીતડું લીધું;

ભાખી મધુરા વચન વરણી ભૂપ રૂપ રતન,

અતિ મહિલાનું મન વિહંગ કીધું.

કહે કન્યા માર્ગી માન પડશે પંડ મુજ નીહાન,

પ્રાણદાનનું પ્રદાન આપો મુજને;

આપ એ વર કેરો સંગ જોજો આશા કરતો ભંગ,

હું તો વિનવું વિહંગ વીરા તુજને.

કર જોડીને કન્યાય કરે કાલાવાલા ત્યાંય,

લાગી ફરી ફરી પાય કરી વિનતી;

હાથા માણુમને અધાપ ઝાઝુ શું કહીએ કરી ભાપ,

વિશ્વાસઘાતનું પાપ છે ઉગ્ર અતિ.

દીધા પંખીએ પરમ એ વારતાના સમ,
 આપી વેણુ વિહંગ તે ઉડી ગયો;
 હંસે વખાણ્યું અનુપ ભીમક તનયા કેરું રૂપ,
 સુણી ભોગી તે ભૂપ વ્યાકુળ થયો.
 કીધી દુત રમત પ્રકાશ નાંખી ઉંચા નીચા પાસ,
 પુરી દમયંતીની આસ કૃતરા થયો;
 રાખ્યો મિત્રતાનો રંગ પોખ્યા પ્રેમ નેમ અલંગ,
 પછી હંસ વિહંગ તે ઘેર ગયો.

સાખી.

ઘેર ગયો નીજ હંસલો, કરી અતિ લીલાલહેર;
 વળતી ભૂપતિ ભીમકે, રચ્યો સ્વયંવર ઘેર.
 રીઝી રચ્યો સ્વયંવર ઘેર ભીમક ભુપતિએ કરી પેર,
 તેડયા મહિતણાં નરેશ શહુ છત્રપતિ;
 આવ્યા અમર કરી ઇચ્છાય વાસા વરૂણ વન્હિરાય,
 વરવાને કન્યાય રૂપવંતી અતિ.

બેઠા સલા બરી ચિકાર સ્યવંર મંડપ મોઝાર,
 નળ આદીક રાજા કુમાર બહુ;
 આવ્યા ઈંદ્રાદીક અનૂપ કરી શાંત સ્વરૂપ,
 નળરાયના રૂપ ધરીને સહુ.
 જેમ મેઘાડમરપાર નિસરે વિજ કરી ચમકાર,
 જેમ અબલેદી રવી ઉદય થયો;
 તેમ રાજ્યભુવનથી સાર રાજ્યકન્યા નીસરી બહાર,
 તેના તેજથી રાય આનંદી થયો.
 અહસ સાહેલી સંગાત ઝાલી માધવિ સખિનો હાથ,
 આવી મંડપ માંચ દીસે ન મંચુ;
 ઝાલી કરમાંહે વરમાળ પૂરતી રાજ્યસલામાં બાળ,
 દીઠા પંચસ્વરૂપ નળભૂપ તણાં.
 કરી પરીક્ષા પરમાણુ ચતુરા ચતુરસુબળુ,
 માળા નળને આરોપી અંખવાયા નરો;
 નીરખી હમયંતીની સેવ રંજન થઈને ચારે દેવ,
 વર આપી વીઢાય યયા અમરો.

“રેખતો”

એક દીન હરી હઝરતકે દરબાર જાયગા,
ગુલામ ગુને ગારી મૈ બહુ તમાર ખાયગા. એક દીન.

પતંગિ રંગ ઉડજાયગા રે ગબડ જવાનીકા,
બુજર બબને ગાલીચમે હોગા હુશન પ્રિકા;
સબ ખલક પસરજોડુ બે દીલ હોજગા. એક દીન.

કરતાહે સોમા સુકસે મદયાંરી ઇસ્કી,
રખતાહે મેહોબત મુર્તબા આશક હોજરૈકરી;
એક દીનકી ગિરૂ તારી બેજર બના થગા. એક દીન.

કરતાન કયો કમ બખતજો ખુદાકી બંદગી,
જખ મારકે ચલી ચલી જાયગી જાહીર જંજગી;
રહેઆ રૂકાગ ફલતમેં દમ દક્ષ હોજાયગા. એક દીન.

પઢતા કુરાને શરીફકો કરકેન દીલ ફીદા,
મકકે મહીને કીહુઝમેં કરતા ન કર નિદા;
મગર મુરાદ હુસરી ન કામ આયગા. એક દીન.

છુટ જાય ઇસી ખદકમેં આદમ સ્નેહમ બના,
હો જાયગી બની પદકમેં આલમ સખીદના;
ઘર જર જોડે દરબાર સખ પડા રહાયગા. એક દીન.

માધર, પિધર, બિરાદર, બ્રહ્મદિલ મેં ચહેગા
કુટકે ફિરિ શિર છતીઆં સખરોકે રહેગા;
કિસીકા કહુના ચલેગા ન દુઃખસે છુડાયગા. એક દીન.

હોગા હુકુમ હજુરકા જખગિર્ તારકા,
છુટેગા જો પરવાના પરવર દીગારકા;
મસિ ખખત કેદી કરકે પહુરા લગાયગા, એક દીન

કંગાલ કાયર કરકે જખ ખૂરે હવાલકે
હાથો મેં કડી પાઉંમે જજીર ડાલકે;
ખરજેરી ખાંધ મુરકે જાહીર લેજાયગા. એક દીન.

દુસ્મનકી જખરદસ્તિ કયો કરકે સહેગા,
ગુજરે ગાબુલુમ જસ્તિ કયો દરગુજરહેગા;
સોદુઃખકી ખૂરી ખતિયાં કિસિકો કહાયગા. એક દીન.

માલીકજો મૈલા હઝરત હરિકી હજુરમેં,
કાદરજો કરદી ગારકે કદમાકી ફૂરમેં;
જખલો ખડા રખેગા દિલ દયાન લાયગા. એક દીન.

કેર ચરમ ભર નિઝારા હઝરત દિદારકે,
કયા દેગા જુબાપદારી અરજી ગુજારકે;
સખી કે માલીક આગે જમ ખડા રહાયગા. એક દીન

મસ્તાન પ્યાર.

ગઝલ.

પડીને ઇસ્કના ફંદે, મઝા મોઝે ઉડાવાના,
મીઠી મ્હોખત તણી પ્યાલી પીને ગુલતાન થવાના.
ખરે આ જુદગી સારી, લલે જો જાયજ હનમમાં,
અડગ એ ટેક મારો છે, નહિ ભુલાય સ્વપ્નામાં.
હજારો માલ મીલકતની, નહિ દરકાર કરવાના,
ખુવારી છો થતી એમાં, હમો નહિ લેશ ડરવાના.
ખની મસ્તાન મ્હોખતમાં, હમો એ ફ્રીકરે પ્રરતા,
હમે ખસ પ્યારના મંત્રે, કઈ પરવા નહિ ધરતા.

લઈને સ્નેહની માળા, ઊગરમાં ખ્યાર જપવાના,
 હમે તો ખ્યાર નામે, સુખે ગરદન ઝુકાવાના.
 શીરે સંકટ પડે ભારી, નહિં દરકાર કરવાના,
 હમેને ખ્યારની પરવા, મળે મોળે ઉડાવાના.
 હમે આ દેહ ધારી છે, અહા દીલદારના માટે,
 હવાલે જાન આપીશું, અહા દીલજાનના માટે.

ખ્યારથી પ્રશ્નાતાપ.

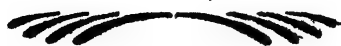
ગઝલ.

અરે ઓ ઇસ્ક કરનારા, પુરા પસ્તાઈને રડશો,
 પરસ્ત્રી ખ્યારનાં ફંદે, પડી બે મોંત આથડશો.
 ઇસ્કમાં વિપત્તિ કેવી, પડે છે શીરપરે ભારી,
 કઠણ છે ઇસ્કનાં રસ્તા, રમત રમશો નહિ જારી.
 ઘણા જન ઇસ્કમાં ઘેલા, બની ધરબાર મેલીને,
 જગાવી જોગ જંગલમાં, ભલુતિ અંગ ચોળીને.

વચન માની જરા માફ, બીરાદર ભુલ સુધારે,
 સખરકર ચાર મસ્તાના, નફે ના ઇસ્ક વેપારે.
 પ્રિયા ગૌતમતણિ માટે, કલંક શીર ચંદ્રએ લીધું,
 વળી તે કારણે ઇંદ્રે, શરીરે કસ્ટ બહુ લીધું.
 ચુલોના બાગને છોડી ગટરની શું હવા લેવી,
 ક્ષણભર સુખને માટે, કલંકીત કિર્તિને કરવી.
 કરે છે જે જનો ચારી, થયા ધનવાન ભીખારી,
 તને પર નારની ચારી, રદ્યમાં સીખ લો સારી.
 તજ પરનારની પ્રીતી, નીતિથી ચાલને સુખે,
 અનીતિ કર્મને છોડી, ભજ લો શ્રી હરી મુખે.

હરીગીત છંદ.

એ નારી નહિ સામું જુએ, જોખન અને જર ખુટતાં,
 ક્ષણવારના મુખ માટ મલશે, નર્ક દોરી તુટતાં.
 નિજ રાજ પત્નિ પુત્રીને, ખોઈ કરણ રખડ્યો વને,
 કાઢ્યો નથી કંઈ સાર, કરીને બર વ્યભીચારી જને.
 ધનવાનને બીખારી કીધા, બીખ ધર ધર માંગતા,
 લાખો જણાએ જન જોયા, નામને શક આણતા.
 નીજ નારીને સંતોષીને, સંસાર મુખ બનાવજે,
 ઈજત અને યશ મેળવી, રહ્યે પ્રભુ પધરાવજે.

વિરહી વામા.

હરીગીત છંદ.

મનમાં અતિ મલવા તાણું વ્યાકુળ દીલ મુજ થાય છે,
અતિ રનેહથી સંભાળતું, મુજ મન ઘણું ઘભરાય છે.
પણ સું કંઈ સુઝે નહિ, મનમાં મુંઝાઈ હું મરૂં,
ઉપાય કંઈ ચાલે નહિરે, ના ઈલાજે સું કંઈ.
આ રંકની અરણ સુણી, ના રેમ મનમાં લાવશે,
ફરી મુખ જોશે નહિ, અરણ સુણી ઝટ આવશે.
મહેલો જરૂખા માળીઆ, વાલમ વિના સુના દીસે,
સુનસાન સઘણું ભાસતું, આનંદ કંઈએ ના દીસે.
ઘડીભર અરે ગમતું નથી, જઈ બાગમાંહિ હું ફરૂં,
પણ જોઈ વેલી વૃક્ષ સાથે, કામ કોપે હું બરૂં.
પ્રીયતમ હવે આવી મળો, મુજ વાલને હૈયે ધરી,
નગણા થયા સું નાથણ, મુજ રેમ ને રહયે ધસી,
આ દીન દારી આપની, સંભાળતી અશ્રુ ભરી.

પારસીભાઈઓને સાલ મુબારક.

ગઝલ.

નવીન સુલ શાલ જરથોસ્તી

ખીરાદરને મુબારક હો.

કરો પરમાર્થના કામો

અબુટ રીધ્ધી મુબારક હો

રહો સઉ સ'પ સ'પીને

પ્રજા વૃદ્ધિ મુબારક હો

તમોપર પાક પરવરની

રહમ હરહમ મુબારક હો

નવુ' આ સાલ જરથોસ્તી

નવિન નવરોઝનો દીન છે

દુવાતમ સ્નેહીએ દીધી

દુવા ભારી મુબારક હો

ચહાને અર્પણ.

ગઝલ.

અરે ગુલશર ઓ નારી, પ્રસેં સહુ પ્રંદમાં તારા.
જપે તુજ નામની માલા, બની તાણે સહુ તારા.
મુકીને કામ સહુ અળગા પ્રથમ પુંભય તું દેવી.
કરે આધીન તું સહુને, અરે ઓ મોહની કેવી;
સવારે સ્નેહથી સઉકો, કરે આરાધના તારી.
કરી સ્વાધીન તને તન ધન, બળવે સેવના તારી.
અહા તુજ નામની દેવી, પડે પીસ્તાલ હોટલમાં.
જપી તુજ નામને હરદમ, ધમાલો થાય હોટલમાં.
જીલમ દુનીયાપરે આવો, અરે તું કેમ દર્શાવે.
થયા આધીન તેને તું, દગો દઇ દર્દ ઉપજાવે.
ઠગારી તુજ સમી નારી, નહિ દીઠી મેં કોઈ કાળે.
અતાવે લહેજતો મીઠી, પછી દુખ દર્દથી બાળે.

બહુ બાળક અને બુઢા; ગૃહસ્થોને ગરીબો કે,
 જયી તુજ જાપને વાલી; કદમ બોસી કરે છે કે.
 વખાણો સું કડું વાલી, રદય સહુને રહિ રાચી.
 મહોબત પ્રેમથી કરતી, અરે કંઈ તું નથી કાચી.

પ્રેમની પીડા. ! ! !

રાગ ગરબી.

(કામણ દીસે છે હલબેલા તારી આંખમારે—એ રાગ.)

પર્મ પીડાની બરેલી પ્રીતમ તારી પ્રીતડીરે કે જીવ સાથે જડીર.
 પીડા ભરી પ્રીતલડી તારી નારીને દુખની દેનારી,
 કહું તે કેને મારી ઘડી મુજને નડીરે. પર્મ પીડાજી.
 મુકી કલંક કાળજડું છોળે લોક મુઆ મનગમતું બાલે,
 મૂઢ અદેખા જાણે ન રસની રીતડીરે. પર્મ પીડા.
 બળતા બોલ રૂદેમાં આંપે સાસુડી ઘરમાં સંતાપે,
 ધીરે ન મુજમે ઘરડી ઘર મુકી ઘડીરે. પર્મ પીડા.

પરણ્યે મારી પુઠ નિહાળે નણુઈ નિત જોલડીએ જાળે,
 પાપી પડોશણુ વેરણુ થઈ પુઠે પડીરે. પર્મ પીડાં
 પ્રેમ જાણુ રૂઢેમાં વાળ્યા સાસરીઆ શત્રુ થઈ લાગ્યા.
 સ્યામા સહે કેમ પ્રીતમ પીડા આવડીરે. પર્મ પીડાં
 લજ્જા મનને વાળી આણે પ્રેમ પાસ પરાણે તાણે,
 જાળાને જોલોહ ચુખક મધે નડીરે. પર્મ પીડાં
 પ્રેમે પ્રભુને પાયે લાગું હયા કરો કઈ મુખડે માગું,
 વાટડી જોતી કરજોડી જીવતી ખડીરે. પર્મ પીડાં

આસ ધાતુ પુષ્ટીની ગોળીઓ.

આ દવાની ગોળીથી કોઈ પણ જાતના રોગના અપાટથી આવેલી નબળાઈ યાતો શરીરમાંથી વીર્ય કે લોહી ઘટી જવાથી આવેલી નબળાઈ અથવા કોઈ પણ જાતથી આવેલી નબળાઈ મટાડી પાચન શક્તિમાં વધારો કરે છે. અને ઝાડાની કબજાઆત દૂર કરી હંમેશાં ઝાડો સાફ લાવે છે. લોહી અને વીર્યનો સુધારો થાય છે. મંદ જઠરાગ્નિને પ્રદીપ્ત કરી પાચન શક્તિમાં વધારો કરે છે. અને હાથ રસની કુટેવથી કમજોરી થઈ ગયેલી નસોને સતોજ કરે છે. મગજની ખોટી ગરમી દૂર કરી ખરું પુરસાતન બક્ષે છે. પીશાબના તમામ જાતના રોગો મટાડી સ્વપ્નામાં તથા પેશાબમાં જતી ધાતુને અટકાવે છે. જ્ઞાન તંત્રની નબળાઈ ધાતુનું પાતળાપણું અણર્થ ફાથ પગનું દુષ્ક્રિય, યાદ શક્તિનું ગુમ થવું, જીવનમાં બુદ્ધિપાતી હાલત, મનની ચીંતા, મગજે ચકરી આવવી, ખાવાપર અરૂચી, મોઢાની શીકાસ, જીવાન વિદ્યાર્થીનું અભ્યાસ કરતાં નબળું પડી ગયેલું મગજ એ સર્વેને દૂર કરી થોડી મુદતમાં અજબ જેવો ગુણ કરે છે. ગમે તે રીતથી ગુમાવેલું પુરસાતન પાછું બક્ષે છે.

• કીમત ગોળી ૩૨ ની ડબ્બી નંગ એકનો રૂ. ૧ ટપાલ ખર્ચ ૪ આના બહાર ગામના ઓર્ડર પર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવે છે. મળવાનું ઠેકાણું:—

કમિશન એજન્ટ:—

શા. ગુલાબચંદ કીકાભાઈ

૬૦ ભાગાતળાવ—પુરત.

ધાતુ પુષ્ટિની ગોળીઓ.

સ્વપ્નામાં જતી ધાતુને અટકાવે છે. મંદ પડી ગયેલા જઠરાગ્નીને સતેજ કરે છે. ફીકા પડી ગયેલા અહેરાને ગુલાબી બનાવે છે, મગજની વીકળતા દુર કરે છે, પેશાબમાં જતી ધાતુને બંધ કરે છે, શરીરની ખોટી ગરમી કાઢી નાંખે છે, બગડેલા લોહીને સાફ કરે છે, ઝાડાની કઠીણતા દુર કરે છે, ગયેલું પુરુષાર્થ પાછું બ્રક્ષે છે, કિંમત ગોળી ૩૨ ની ૬૦૫ બેકનો રૂા. ૧ બહાર ગામના ઓર્ડર ઉપર પુરતું ક્યાન આપવામાં આવે છે.

દવા વાપરવાની રીત.

સવારે એક ગોળી ખાઈને ઉપર અર્ધો શેર દુધ પીવું. પહેલું કંઈ નથી.

મળવાનું ઠેકાણું:—

શા. ગુલાબચંદ કીકાલાઈ

ઠેા ભાગાતળાવ—સુરત.

અગાઉથી ગ્રાહક થનારનાં મુખારક નામ.

નકસ.	નામ
૫	દેશાઈ મોતીરામ ડાહ્યાભાઈ
૧૦	દેશાઈ જીભાઈ ભુલાભાઈ
૧	દેશાઈ ડાહ્યાભાઈ હીરા
૫	„ હીરાલાલ મંછારામ
૧	„ ધર્મિયારામ જીભાઈ
૧	„ મુરચન માધવ
૧	„ ગોવીંદજી કુંવેરજી
૧	„ ત્રીકમભાઈ નારણજી
૧	„ દેવચંદ દુલ્લભ
૧	„ હીરાભાઈ મુલજી
૧	„ નારણ રણછોડ
૧	„ ઝવેર લાલા
૧	„ પરશોતમ પરજી
૧	પટેલ હાંસજી વનમાળી
૧	દેશાઈ જીરામ ગંગારામ

૧	”	જીવણુ દયારામ
૧	,”	ઠાકોર કુંવરજી પટેલ
૧	”	રામા ગંગારામ
૧	”	ખુશાલ માધવ
૧	”	દયારામ પરભુ
૫	”	મંજારામ ભુલાભાઈ
૨		પટેલ રતનજી વજીરામ
૧		દેશાઈ દયારામ ઇન્જારામ
૧	”	હીરાલાલ રણછોડ
૫	”	નારણ વલ્લભ
		ડાહ્યા વલ્લભ
૧	મી.	છીતારામ પરભુ
૧	મી.	ભુલા કલાણુ

રૂપા.

૧	દેશાઈ ભુલાભાઈ પ્રાગજી
---	-----------------------

ધાત્રાણુ.

૧	પટેલ ડાહ્યાભાઈ પરભુદાસ
---	------------------------

ઐયાન.

૧	શાહ લલ્લુભાઈ ઝવેરદાસ
---	----------------------

- ૧ શાહ ઠાકોરભાઈ વીઠ્ઠલદાસ
 ૧ શા. ઝીણાભાઈ હરજીવનદાસ
 ૧ શા. ઠાકોરદાસ હરીલાલ
 ૧ મી. મુળશંકર ભગવાનજી
 ૧ શા. મગનલાલ મુળજી
 ૫ શેઠ માણેકજી બોટવાલા
 ૫ શેઠ પ્રભજી જમશેદજી
 ૫ શેઠ જમશેદજી હોરમસજી પટેલ

કરજાણું.

- ૧ દેશાઈ દલપતરામ દુલ્લભજી

* અંડવૃદ્ધિ.

✽ યાને ✽

કોથળીમાં લોહીનું ભરાવું અને તે
કોથળીનું મોટું થવું.

આ રોગ વીજળીકના અદ્ભુત તથા અકસીર
પ્રયોગથી કોઇ પણ જાતની ઈજા સિવાય છાંદગી મુધીને
માટે ગેરેટીથી તદન સારા કરી આપવામાં આવે છે.
સારા થયલા દરરીઓના સરટીફિકેટનું લીસ્ટ મંગાવો,
એ સિવાય લકવો, સંધીવા, ચાંદી, ટાંકી, પરમીચો,
નપુષ્કપક્ષ, કંઠમાળ, ફેફસાનો દુખાવો, લોહીવા, વિગેરે
દરેક જાતના ભયંકર દરદાને સારા કરવામાં આવે છે.

 ડોક્ટર કે. ડી. રોય. સી.

ઇલેક્ટ્રીક મેડીકલ પ્રેક્ટીસનર.
કેળાપીઠના પૂલ ઉપર—સુરત.

